

Brewerja, *l*, *Im. e*, × **Brawerja**, × **Brawura** *l*. × *junakierja*, *zuchowanie*, *śmiałkowanie* *dziwaczne*, *awanturowanie* *ś*. **2. a.** × w *Im. Bawarje*, [**Browaryja**, **Beweryja**, **Brawarencyja**] *burda*, *hulas*, *awantura*, *kłótnia*: *Robić*, *wyprawiać* *brewerje*. *Znowu* *przybył*, *brewerji* *narobił!* *Tremb.* <Włos. *braveria*, *Fr. braverie*>

Brewerjować, *uje*, *ował* *wyprawiać* *brewerje*.

Brewerjowanie, *a*, *blm.*, *czynność* *cz.* **Brewerjować**.

× **Brewet**, *u*, *Im. y* *l*. *patent*, *dypłom*, *przywilej* *zabezpieczający* *od* *naśladowania*. **2.** *nominacja*, *dokument*, *upoważnienie*: *Nalegał*, *aby* *mu* *doreęzono* *brewety* *na* *opactwo*. *Czerm.* <*Sr. Łć. brevetum*, *zdr. od* *breve*, *p. Brewe*>

[**Brewider**] *p.* **Brewiter**.

Brewiter, [**Brewider**, **Brewiternie**] *przys.* *krótko* *mówiąc*, *krótko-węzłowato*, *wbrew*, *wręcz*, *wprost*, *zaraz*; *bez* *ceremonji*, *wyrażnie*, *natarczywie*: *Sytuacja?* — *zapytał* *B. stryj.* *Krasz.* <*Łć. breviter* = *krótko*>

[**Brewiternie**] *p.* **Brewiter**: *Im* *trza* *B.* *powiedzieć* *ze* *już* *nie* *chcę* *ani* *domu*, *ani* *gruntu*, *nieca* *mi* *ino* *dadzą* *dwie* *krowy*. *An.*

Brewjarz, *a*, *Im. e* *zbiór* *codziennych* *modlitw* *księży*, *z* *których* *odprawiają* *oni* *godziny* *kapłańskie*: *Do* *brewjarza* *księdzu*. *Prz.* (= *patrz* *swe-go* *nosa*). *Klepie* *swój* *B. Oss.* (= *zawsze* *jedno*). *Czytając* *hymny* *z* *kart* *brewjarza*, *bronuje* *zagon* *lub* *sieje* *zboże*. *Syrok.* *Zdr.* **Brewjarzyk**. <*Łć. brevarium*>

Brewjarzyk, *a*, *Im. l* *p.* **Brewjarz**.

Brewka, *l*, *Im. l* *p.* **Brew**: *Dziewczyna* *z* *czarną* *brewką*. *B.* *czarna* *nad* *okiem* *i* *wąsik* *na* *twary*. *Syrok.* <*BRW*>

× **Brewny**, *p.* **Brwiowy**: *Włosy* *brwne*.

Brezent, *u*, *Im. y* *plótno* *nieprzemakalne* *do* *okrywania* *towarów*. <*Może* *Ang.* *to* *braze*>

Brezentowy *przym.* *od* **Brezent**: *Opona* *brezentowa*.

[**Brezicha**, *y*, *Im. y*] *p.* **Brzezuła**.

× **Brezole**, *ów*, *blp.*, × **Brazele** *kuch.* *wołowina* *od* *żeber*; *górką* *cielęcą* *a.* *barania* *drobno* *posieka-na*. <*Fr.* *brezole*>

[**Brezyla**, *l*, *blm.*] *p.* **Brezylja**.

Brezyljskie *drzewo* *bot.* *p.* **Brezylja**.

Brezylja, *l*, *Im. e*, **Brezylka** *l*. *bot.* (*caesalpinia*) *roś.* *z* *rodziny* *brezyljowatych*. *Gatunek*: *B.* *bez* *bron-na* *a.* *Drzewo* *brazylijskie* (*e. brasiliensis*). **2. a.** **Brazylja**, **Bryzelja**, **Bryzylja**, **Brazylika**, **Bruzelja** [**Bryzuła**, **Brenzolja**, **Brandzelijsze**, **Brezy-la**, **Branzellina**] *wiórki* *brezylji*. <*Od* *nazwy* *kraju* *Brazylja* *a.* *Brezylja*>

Brezyljowate *rośliny* *bot.* (*caesalpiniaeeae*) *rodzina* *roślin* *kwiatowych* *dwuliściennych* *a.* *plamie* *rodziny* *strątkowych*.

Brezyljowy *przym.* *od* **Brezylja**.

Brezylka, *l*, *blm.* *l.* *gatunek* *tabaki*. *Goł.* **2.** *Im. e* *bot.* *p.* **Brezylja**.

[**Brędza**, *y*, *blm.*] *p.* **Bryndza**.

[**Brędzicha**, *y*, *Im. y*] *p.* **Brzędzicha**.

[**Brędziucha**, *y*, *Im. y*] *p.* **Brzędzicha**.

× **Bręga**, *l*, *Im. i* *p.* **Pręga**. *Zdr.* × **Brażka**.

× **Bręgować**, *uje*, *ował* *p.* **Pręgować**.

× **Bręgowany** *p.* **Pręgowany**.

× **Bręta**, *y*, *Im. y* *wstęga*, *przepaska*. <?>

Brętówka, *l*, *Im. l*, **Brantówka** *gatunek* *klepkci*. <*Nm.* *Brente* (*z* *Włos.* *brenta*) = *kufa* *na* *wino*>

[**Brzędzicha**, *y*, *Im. y*, **Brędzicha**, **Brędziucha**] *sulcienka* *wielniana* *domowej* *roboty* *w* *pręgi* *białe* *z* *ciemno-granatowemi*. <*od* **Bręga**>

Brjosz, *a*, *Im. e* *cukier*. *ciastko* *drożdżowe* *w* *lep-szym* *gatunku*. <*Fr.* *brioche*>

Brlok, *a*, *Im. l* *l.* *zez*, *zezowaty*, *kosooki*. **2.** *ten*, *co* *ma* *jedno* *oko* *mniejsze*. <*Może* *z* *Fr.* *berlou-(que)*, *Włos.* *berlusco*, *przez* *Czes.* *brlok*>

† **Brlokowaty** *zezowaty*: *Oczy* *brlokowate*.

Brnać, *nie*, *nał* *l.* *iść* *z* *trudem* *przez* *co* *a.* *w* *czym*, *brodzić*: *B.* *przez* *wodę*. *B.* *w* *blocie*. *Brnęli* *w* *wodzie* *po* *pas*. *B.* *po* *śniegu*, *po* *pia-sku* = *kopać* *ś*. **2.** *przen.* *iść* *na* *oslep*: *Latopisce* *litewscy* *liczby* *lat* *nie* *kładą*, *ale* *zgoła* *prosto* *brną*. *Stryjk.* **3.** *przen.* *w* *co* = *zagłębiać* *ś*, *za-puszczac* *ś*, *zapędzac* *ś*: *B.* *w* *grzechy*, *w* *ucie-chy* *światowe*, *w* *długi*. *B.* *w* *rozpacz*. *Malez.* *Brnie* *w* *zdradliwej* *ufności*. *Malez.* <*BROD*>

[**Brnlawy**] *mruklawy*. <*Dźwn.*>

[**Brnieć**, *l*, *ał*] *l.* *brzmieć*; *brzęczec*: *Bąk* *brni*. **2.** *mruczec*, *manrotac*: *Oóż* *zaś* *tam* *brnieśz* *pod* *no-sem?* **3.** *wprzylkrzac* *ś*. *ciągłą* *prośbą*.

[**Broblazgać**, *a*, *ał*] *powalać* *ś*. *czynnie* *gestym*. <?>

[**Brochać** *się*, *a* *ś*, *ał* *ś*.] *tarzac* *ś*. *w* *blocie*. <?>

Brocz, *y*, *Im. e* *l.* † *plyn*, *ciecz*, *sok*: *Ślicz-niejszym* *nad* *tyrską* *B.* *wyrasta* *kwiatem*. *Otw.* (= *nał* *sok* *purpurowy*). **2.** † *barwa*, *farba*. **3.** *bot.* *p.* **Marzana**. **4.** *lek.*: *B.* *krwi* (*eruo* *sanguinis*) *krw* *skrzepła*. <*BRO CZ*>

Broczek, *czka*, *Im. czki* *bot.* (*haematococcus*) *roś.* *z* *gromady* *wodorostów* *z* *klasy* *zelenic*.

Broczenie, *a*, *blm.*, *czynność* *cz.* **Broczyć**.

× **Broczniawik**, *a*, *blm.* *fizj.* (*haematoidinum*). *jeńcen* *ze* *składników* *krwi*

Brocznik, *a*, *blm.* *fizj.* *ciało* *barwiące* *krw*, *barwik* *krwi*.

Broczyć, *y*, *ył* *l.* *oblewać*, *zalewać*: *Stok* *jasny* *mokrym* *szkłem* *równię* *broczy*. *Nar.* **2.** *za-lewać*, *walać* *krwią*, *krwawić*: *Broczą* *ziemię* *krwią* *nieprzyjacielską*. *Stasz.* *Brocząc* *dłoń* *w* *krwi* *tych* *dziatek*... *Przyb.* *Przen.* *Czy* *two* *lata* *w* *lżach* *broczysz*... *L.* **3.** (*o* *krwi*) *lać* *ś*, *ply-nąć*, *ciec*: *Stal* *błyska*, *krw* *broczy*. *Malez.*

Broda, *y*, *Im. y*, [**Brzoda**] *l.* *część* *twary* *pod* *dolną* *wargą*: *B.* *spiezasta*, *okrągła*, *gładka*. *Dru-ga* *B.* = *podbródek*, *podgardle* *wiszące*. *Młodzień-czyk* *on*, *a* *jeszcze* *ostremi* *włosami* *nie* *okrywał* *brody*. *P. Koch.* *Przen.*: † *Brodą* *ziemię* *ryć*, *t. j.* *twarzą* *do* *ziemi* *leżeć*; *gnąć*, *polec*, *umierać*: *Ci* *co* *grozili*, *krwią* *oszpeconą* *ziemię* *brodą* *ryli*. **2.** *włosy* *na* *brodzie*: *B.* *długa* *po* *pas*, *ogromna*, *gęsta*, *rzadka*, *kozia*, *ciemna*, *jasna*, *biała*, *spi-ezasta*, *rozdwójona*. *Dopiero* *mu* *ś*. *puszczać* *je-ła* *B.* *Otw.* *Zapuszczać*, *nosić*, *golić*, *strzye*, *przystrzygać* *brodę*. *B.* *spada*, *splywa* *na* *piers*. *Potrząsać* *brodą* = *gniewać* *ś*. *Zygmunt* *August* *ostatni* *był* *nasz* *monarcha* *z* *długą* *brodą*. *Kras.* *Rzucić* *ś*. *komu* *do* *brody* = *zuchwale* *na* *kogo* *na-trzeć*, *skoczyć* *mu* *do* *oczu*. *B.* *mędrceem* *nie* *czyni*, *a.* *Mędrzee* *brodą* *nie* *uczynkiem*. *Prz.* *B.* *jak* *u* *proroka*, *a* *enota* *jak* *u* *draba*. *Prz.* *Jeszczeć* *B.* *nie* *urośła*. *Prz.* (= *jeszcześ* *młokos*). **3.** *Przen.* *zarost*, *włosy* *gdziekolwiek* *wyrastające*: *Uroda*, *jak* *u* *d...* *B.* *Prz.* **4.** × *starzec*: *Spytam* *dziadzi* *mile*: „*Moja* *śliczna* *brodo*. *znać*, *żeś* *ś*. *utrudził*“ *Nar.* **5.** × *p.* **Brodacz**. **6.** [*B.*] *niedożęta* *garść* *zho-ża*; *snopek* *po* *jej* *zżęciu*; *ceremonja* *wiejska*, *odby-wana* *kolo* *tego* *sнопка*: *A* *kto* *brody* *nie* *pieli*, *nie* *doceka* *niedzieli*; *A* *kto* *brody* *plół*, *bedzie* *wódke* *piuć*. *Pśń.* **7.** *ostrze*, *kończystość*: *Bardysz* *z* *dwoma* *brodami*. [*B.*] *siekiery*. **8.** *B.* *wyspy* = *przylądek*. **9.** *B.* *u* *ostrzygi*: *Zielona* *B.* *jest* *oznaką* *doskonałości* *ostrzyg* *ostendzkich*. **10.** *bart*.

wyleganie gromadnie pszczoł z ula. II. bot. = a) B. aronowa a. kozia, p. Aron. b) B. Jowisza (anthyllis barba Jovis) roś. z rodzaju przelotu. c) B. kozia = aa) p. Szczotliha. bb) p. Tawuła. cc) (glavaria fastigiata) grzyb z rodzaju goździka. d) B. lisa p. Traganek. Zdr. Bródka, Bródeczka, Brodeczka. Zgr. Brodziśko, × Brodziścze. <BROD>

Brodaciec, eje, a! brodatym ś. stawac, brody dostawac.

Brodacz, a, lm. e I. a. Brodal, × Broda, × Brodofjasz, × Brodatjasz, × Brodjasz, [Brodziarz, Brodziasz] człowiek z wielką brodą: Chwycił ś. za długą rudą brodę, która tak istotną cechę Krzyżaka stanowiła, że ich zwano brodacami o czarnym krzyżu. Szaj. 2. bot. p. Wąsatka.

Brodaczek, czka, lm. czkl bot. p. Wąsatka.
Brodaczka, l, lm. I a. Pakoś, Włóknorost bot. (usnea) roś. z gromady porostów z rodziny brodaczkowatych. Gatunek: B. właściwa (u. barbata).

Brodaczkowate rośliny, bot. (usneaceae).

Brodal, a, lm. e p. Brodacz.

× Brodarnia, l, lm. e golarnia, halwiernia.

× Brodatjasz, a, lm. e p. Brodacz: Aż tu z боку drugi B. pędzi do mnie. Pas. <Wytwór żart. z Broda>

Brodaty I. brodę mający: Książę szlaski Henryk, Brodatym nazwany. Błaż. Mądrość przychodzi z laty; acz nie każdy jest mądrym B. Prz. B. jak kozieł. 2. porośły mchem a. naroslami: Pnie brzydkimi grzybami brodate. Mick. 3. bot.: Mech B. p. 2. Brodek.

Brodawczak, a, lm. l, × Brodawkolec lek. (papilloma) nowotwór utkania brodawkowego, rak brodawkowy.

Brodawczany p. Brodawkowy.

Brodawczasty, Brodawczaty, Brodawkowy pelen brodawek: Brodawczastego a. parchowatego albo krostawego nie przyniesiecie Jehowie. Bud.

Brodawczaty p. Brodawczasty.

Brodaweczka, l, lm. I p. Brodawka: Brodaweczki dotykowe a. czuciowe skóry, anat. (papillae tactus).

Brodawlec, wca, lm. wce bot. p. Brodawnik.

Brodawka, l, lm. l, [Bardawka] l. anat. drobny na ciele guziczek. Brodawki dotykowe (papillae tactus) tworzące warstwę brodawkową skóry. Brodawki nerwowe (p. nerveae) zakończenia klębkowate nerwów czuciowych. Brodawki nerkowe (p. renales). Brodawki smakowe (p. gustatoriae) dzielą ś. na: Brodawki grzybkowate, †gębczaste, maczugowate (p. clavatae v. fungiformes); Brodawki nitkowate, †kliniaste (p. filiformes) i Bropieńkowate, główkowate, koliste, lej-kowate, otoczone wałem (p. vallatae s. truncatae). B. sutkowa, †cyekowa, pier-siowa, sutek (mamilla). B. włosowa (p. pili). 2. embr.: Brodawki zębowe = zarodki zębów, zawiązki zębów (p. dentis). 3. lok. = a) twar-dy drobny guziczek na skórze, p. Kurzajka b) B. wisząca, szypułkowata, rakowata (acrochordon). c) † Brodawki w stoleu, p. Krwawnica. d) × Brodawki mięsne, p. Ziarnina. 4. Brodawki = dwa wyrostki na szyi kóz, †cyeki, dzwonki, †pągwie, pueki (barbulae s. paleae). B. zrebica (hippomane), używana do czarów i napojów miłosnych. 5. blm. choro-ba kartofli. 6. × przen. przywara, wada: Wszy-sey z brodawkami na świat ś. rodziny. Zdr. Bro-daweczka.

† Brodawkaty mający brodawki.

× Brodawkować, uje, ował tworzyć ś. w postaci brodawczek, powstawać jako nowa tkanka w postaci brodawczek, np. w ranie.

× Brodawkowanie, a, blm., czynność cz. Bro-dawkować.

Brodawkowato przys. od Brodawkowy.

Brodawkowaty lek. I. podobny do brodawki. 2. złożony z brodawek: Warstwa brodawkowata skóry. 3. p. Brodawczasty: Wyrast B., p. Wyrostek.

× Brodawkolec, wca, lm. wce lek., p. Bro-dawczak.

Brodawkowy, Brodawczany przym. od Bro-dawka: Rak B., p. Brodawczak.

Brodawnica, y, lm. e bot. (verruca) roś. z gromady porostów, z rodziny brodawnicowatych. Gatunek: B. wapieniowa a. Obiał (v. calcis-seda).

Brodawnicowate rośliny bot. (verrucaeae) ro-dzina roślin z gromady porostów.

× Brodawniczka, l, lm. I lek. pokrywka sutko-wa, kapelusik.

Brodawnik, a, lm. I a. Podróżnik bot. (leonto-don) roś. z rodziny złożonych. Gatunek: B. mle-czowaty a. pospolity a. Dmuchawiec, Mniszek, Świnimlecz, Pąpawa, Podróż-nik pospolity (l. taraxacum). 2. a. Bro-dawlec (heliotropium) roś. z rodziny ogórecznikowatych. Gatunek: B. europejski (h. euro-paeum).

Brodawnikowy przym. od Brodawnik.

Brodeczek, czka, lm. czkl p. Bród. <BROD>

Brodeczka, l, lm. I p. Broda.

I. Brodek, dka, lm. dkl p. Bród.

2. Brodek, dka, lm. dkl a. Płonwo, Mech bro-daty bot. (phaseum) roś. z gromady mchów liści-astych, z rodziny brodkowatych.

× Brodekln, a, lm. y but hiszpański, półbucik. <Fr. brodequin>

Broderja, l, lm. e hafty, rzeczy haftowane, zdo-bne haftami. <Fr. broderie>

× Broderować, uje, ował bordiurować, lamować: Kontusze ponsowe z zielonemi kołnierzami, złotem broderowane. Ochoc. <Zam. borderować z Fr. border, Nm. bordieren>

× Broderowanie, a, blm., czynność cz. Brode-rować.

† Brodgołacz, a, lm. e, † Brodgoł golibroda, golarz, balwierz, cyrulik. <BROD + GOŁ>

× Brodjasz, a, lm. e p. Brodacz: Kupy jakich-ciś brodjaszów z berdyszami na ramionach. Chodź.

Brodkowaty bot.: Rośliny brodkowate (phas-caeae) rodzina mchów liściastych.

[Brodło, a, lm. a, Bródło] I. bróg, stóg (siana, słomy, zboża). 2. deski a. żerdzie na belkach nad klepiskiem. <BIOR, por. u Mikl. 18 pod bor-, Ssłw. zabralo, Czes. zadržadlo>

Brodnia, l, lm. e, [Brodnik, Brodzień, Brodniak, Brodzianka] gatunek sieci rybackiej, którą dwóch ludzi włóczy, brodząc: Łyczana B. Łowić ryby brodnia. Przen.: Czapla, kiedy swą brodnię na brzegu rozszerzy, wyciąga mnóstwo ryb. Klon. <BROD>

[Brodnik, a, lm. l] p. Brodnia.

Brodnik, a, lm. I l. [B.] p. Brodnia. 2. a. Brzeźca, Brzeżyna bot. (litorella) roś. z rodzi-ny habkowatych. Gatunek: B. nadbrzeżny (l. lacustris).

Brodnisto przys. od Brodnisty.